

Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, oktober 1989
10. čisło · ISSN 0032-4132 · Lětnik 39

Bože słowo za nas

Žadyn druhu zakład njemóže ni-
chtó nałožić, chiba tón, kiž je polo-
ženy, kotryž je Jezus Chrystus

1. Kor. 3,11

Tute słowo je hrono za reformaciski swjedžen, kotryž bychmy na kóncu tu-
toho měsaca swječili. My njespomina-
my při tym jenož na našeho dr. Měr-
čina Luthera, kiž je 31. oktobra 1517
swoje znate tezy přećiwu wotpuskowe-
mu wikowanju na durje hrodowskeje
cyrkwje we Wittenbergu přibił, ale tež
na druhich reformatorow, kaž su to
John Wiclif w Jendźelskej, Jan Hus
w Českej a Zwingli a Calvin w Šwi-
carskej. Wšitcy su so měli po słowje
profeta Hozey (10,12), kotřež bě hesło
lětušeho serbskeho cirkwinskeho dnja
w Rakecach: „Worajće nowu rolu!“ Abo
zo bychmy to wotpowědnje našemu tek-
stěj wuprajili, woni su wšitcy něšto no-
we twarili, mjenujcy twar protestantiz-
ma, dom ewangelskeje cyrkwje, kotruž
džensa namakamy po wšém swěće.

Znate je, a to je katolicizm sam při-
dał, zo běše tehdom wjele njedostatkow
w cirkwi, a woni su pozdžišo sami wše-
lake wotstronili. Ale při wšej ekumeni-
skej wotewrjenosći a při spóznaću, zo
smy w rozsudžacych wěcach a wučbach
přejedne, njehodži so zamjeljeć, zo
hišće wšelake wažne rozdžěle wobsteja.
My ewangelscy mamy hinaše dorozu-
mjenje wo cirkwi hač bamžowstwo, my
hišće njemóžemy hromadže Bože wot-
kazanje swječić, dokelž romska wučba
je hinaša hač ewangelska. My njezna-
jemy česćowanje Marije jako „Božeje
maćerje“ a druhí kult swjatych. Ja nje-
cham dalje rozdžěle mjenować a hi-
šće raz wuzběhować, zo je wjace toho,
štož nas zwjazuje hač to, štož nas džěli.
To pokaza mjez druhim wulka europ-
ska ekumeniska zhromadźizna wot 15.
hač do 21. meje, jako so w Baselu za-
stupnicy wšech křesćanskich cirkwjow
Europy zeńdžechu ke „Koncilarnemu
procesej“ pod heslom „Měr w prawdo-
sći“. Tola ewangelska cirkwe ma dale
swój wuznam jako samostatny twar.
A twarcy běchu horjeka mjenowani re-
formatorojo. Ale jedne njejsu sćinili,
njetrjebachu, haj njesmědžachu sćinic,
mjenujcy nowy zakład položiť, přetož
tón bě položený, kotryž je Jezus Chry-
stus. Woni nječachu při swojim twar-
rjenju ničo dale sćinic hač tehdom we
wjele nastupanju skaženu cirkwe refor-
mować, to rěka, ju zaso přinjesć „re“
(retour, wróćo) do stareje „formy“, kaj-
kaž wona běše za čas japoštołow, ju
znowa prawje založić na wot wšeho za-
počatka položený zakład, kotryž žadyn
druhí njeje kaž Jezus Chrystus sam.

Wězo ma so na tym založku dale twar-
nić, nic jenož w ewangelskej cirkwi.
A Pawoł njeje w zwisku našeho teksta

Štož so lišći swojemu
bližemu / tón jeho
nohomaj syc powleče.

Rys. Nali

jenož myslil na cirkwe, ale tež na wě-
riwe žiwjenje jednotliwego křesćana,
a to ma woprawdže być wobstajne twar-
jenje. Naši stari su rady spěwali kěr-
luš, kiž so džensa wjace njenamaka ani
w němskich ani w serbskich spěwar-
skich:

Twar, o moja duša,
twar na Boha!
Wěra jemu słuša,
pomoc za wšech ma.

Gerat Lazar

Serbske blido přepróšuje wšech zajimcow na

přednošk fararja dr. Kilanka

wo móžnosćach zhromadneho džěla z ewangelskimi Serbami

pjatk, 27. oktobra 1989, w 19.30 hodž. do Budyšina na Michalsku faru.

Nowinki wo awstralskich Serbach

Wosebitý hosć w Rakecach

Poprawom dyrbješe naš hosć, kotrehož
běchmy z Delnjeje Łužicy na cirkwin-
ski dzeń do Rakec sobu přiwjezli, wšém
ze swojej wulkosću napadnyć. Moja žo-
na je jeho dwójce měřila; a njebě žane
mylenje: 1,95 m! Jednaše pak so tež
w druhim nastupanju wo wosebiteho
hosća, bě džě samo z Awstralskeje
k nam přilecał. Wón rěka John Noack,
studowany farar, a skutkuje hižo ně-
kotre lěta jako wučer. Jeho nan F. W.
Noack běše tohorunja farar w Awstral-
skej a je so před 76 lětami tež tam na-
rodził. Jeho nan zaso rěkaše J. F. Noack,
bě tež farar a je so 1876 w Awstral-
skej narodził. Smy hižo na kóncu rje-
čaza: Jeho nan rěkaše Bjedrich Noack,
narodzeny 1848 w Turjeju, wokryj. Gu-
bin, serbski burski syn, kiž džěše z lóžde
„San Francisco“ w Adelaide (Južna
Awstralija) na kraj hromadže z tójšto
serbskimi wupućowarjami z Delnjeje
Łužicy, kotrychž mjena su na zakładže
lódžneje lisćiny a tudyšich statistikow
džens hišće wšitke znate. Mjez 1849 a
1859 — w tak mjenowanej dobre pyta-

nja złota — přijědže něhdže 100 lóžow
z němskimi a serbskimi wupućowarje-
mi do Awstralskeje. Mjez nimi bě 400
delnjoserbskich swójbow; ličba jich po-
tomnikow je nětkole wjele tysac.

Wosud serbskich wupućowarjow w Awstralskej

Někotři su w listach na přiwuznych
a znatych jara podrobnje wo čežkej
jězbje, wo přichadže a dalšim wosudže
rozprawjeli. W l. 1848 založeny Bram-
borski Serbski Casnik je tajke připisy
wozjewił, tak zo je móhl dr. Frido Měťšk
z jich pomocu w l. 1957 spodobnu bro-
šurku „Do cuzeje zemje“ wozjewić.
Čechu so na to wobmjezować, ju wudo-
społnić. Je wobswědčene, zo mějachu
serbsey přichadnicy w Awstralskej —
woni pochadžachu předewšém z Del-
njeje Łužicy — najprjedy Bože služby
resp. čitanske kemše w maćeršćinje.
Tola pobrachowaše na serbskich du-
chownych kaž scyła na serbskej inteli-
gency.

Z čežkej wutrobu — džěl wupućowa-
rjow džě wobknježeše jenož maćeršćin-
u — a cyle poněćim wzdachu so serb-
ske skupiny swojeje samostatnosće a
přizamknychu so němskim lutherskim
wosadam. Tute wuwěće polěkowaše slě-

dowacy proces: W Awstralskej wotro-
sće mloda ženitwykmana serbska gene-
racija. Statistisce je dopokazane, zo že-
nješe so 52% delnjoserbskeje a 65%
hornjoserbskeje młodžiny do němskich
swójbow, dokelž znajachu němčinu. Tuž
njetrjebamy so džiwać, zo wotebēraše
w přichodnej generaciji serbsčina na
dobro němčiny. Tola tež to bě jenož pře-
chodny staw, přetož rěčachu potomnicy
němskich wupučowarjow bōrže jenož
hišće jendźelsce. Tuž je mačersčina na-
šeho 45lětneho hosća Johna Noacka jen-
dźelsčina, a wón rěči němce jenož ma-
lo, mjeztym zo je jeho nan, F. W. Noack,
hišće w prawidłownych wotstawkach
němsce předował.

Džensniše aktiwity awstralskich Serbow

Najprjedy dyrbi so zwěsčić, zo je so

na serbski pochad we wjele swójbach
zabyło, dokelž bě so mylnje z přisluš-
nosće k němskej wosadze tež na něm-
ski pochad tukało. Na zakładze inten-
siwneho mjenoweho a swójbného slě-
dženja je so znowa serbske wědomje
zbudžilo. Iniciator a motor tutoho hiba-
nja – tak ma so wone hižo mjenować –
je runje naš hosć cyrkwinskeho dnja
w Rakecach John Noack, kiž zastaruje
hamt sekretara serbskeho komiteja w
staće Victoria. Přeprosych jeho hižo w
lěće 1988. Wón přepoda mi bohaty ma-
terial – wšitko wězo jendźelsce – wo
chwalbyhōdnej hibičiwosći victoriskich
Serbow w Awstralskej. Tak wotewrē
na př. prezident Lutherskeje cyrkwe
w trilionowym měsće Melbourne
15. měrcja t. l. nahladnu wustajeńcu wo
stawiznach, zemjepis, kulturje a dra-
stach Serbow, kotraž so pozdžišo tež

druhdže pokaza. 80 serbskich potom-
nikow bě přitomnych. Kak chcedza po-
kročować? Dnja 14. septembra chcedza
so Serbja ze stata Victoria zetkać,
zo bychy slyšeli wobšěrn u pučowansku
rozprawu teje awstralskeje serbskeje
skupiny, kiž přebywaše wot 20. meje
do 24. junija w NDR. Tutón meeting
započnje so ze serbskeje jědzu a skōnči
so ze swětlowobrazami wo lětušim fe-
stiwalu w Budyšinje. Za 15. měrcja je
dalše zetkanje planowane, hdžež budže
swójbne slědženje na planje stać.

Serbja w Awstralskej su hordži na to,
zo mēješe znaty awstralski slědžer Lud-
wig Leichhardt serbsku mać z Delnjeje
Lužicy. Tola tež družu potomnicy Serb-
bow w Awstralskej su sławni (tak na
př. John Borrack, Ray Deutscher, wot-
wodžene wot Nimc, a Robert Wu-
chatsch). N.

Za naše dźěci

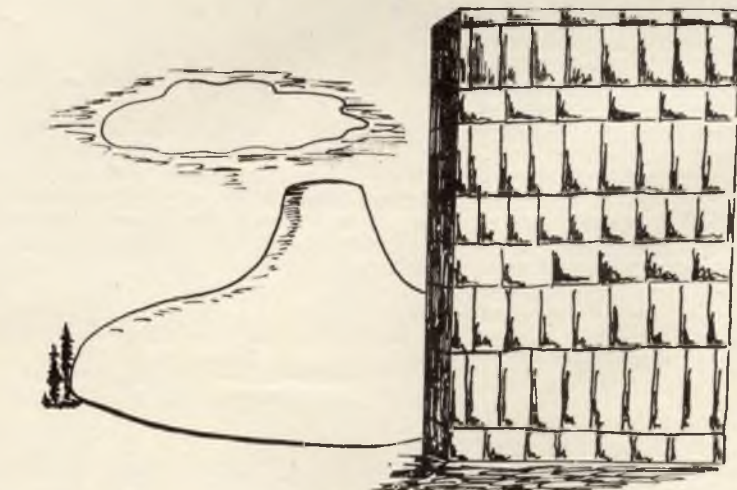
Poklad w Qumran

Běše to w lěće 1947. Pjatanacelětny
Muhammed Edh-dhib paseše ze swoji-
mi přecelami njedaloko swojeje wjeski
Qumran při Mortwym morju stadło koz-
zow. Nadobo pytnychu, zo bě so jedna
koza zhubila, a počachu za njej pytać.
Při tym nadeńdže Muhammed mjez
skalami wjetšu džěru. Zo by wědzał,
kak hluboka je, čisny do njeje kamjeń
a slyšeše z njeje spodziwny ščerkot.
Hōlc sej mysleše, zo bě poklad nama-
kał. Ze svojim přecelom zalēze do džě-
ry a přepytowaše prōzdnjeńcu. Ale nje-
namakaštaj złoto. W prōzdnjeńcy bě-
chu jenož stare hlinjane karany, něko-
tre cyle, tamne rozbite. Jedyn tajki ka-
ran wočiništaj. Smjerdžeše žalostnje
z njeho. Hōlcaj wučehnještaj z njeho
dolhi kruch stareje kože, na kotrejž bě
ze spodziwnym pismom něšto napisane.
Kožu wzaštaj sobu, myslo sej, zo mōže
ju snadž šewc hišće k něčemu wuži-
wać.

Sydomnaće lēt pozdžišo, w lěće 1964,
twarjachu we hlownym měsće Israela,
w Jeruzalemje, muzej, kiž mēješe sams-
nu formu kaž wěka, z kotrymiž běchu
hlinjane karany w prōzdnjeńcy pola
Qumran zawrjene byli. Muzej twarješe
so cyle wosebiće jenož za tutón kruch
stareje kože, kiž bēštaj Muhammed a
jeho přecel namakałoj. Wědomostnicy
běchu zwěsćili, zo je tuta koža jōnkrōt-
ny poklad: Wona bě 7 m doħa, 26 cm šě-
roka, 2 000 lēt stara a na njej napisa-
ny bě džěl biblije, stary testament pro-
fety Jesaja. Stat Israel bě tutón kruch
stareje kože za jedyn milion hriwnow
kupił, a džensa mōže jōn kōždy wopy-
toward Jeruzalema w jeho wosebitym
muzeju wobdžiwać. T. M.

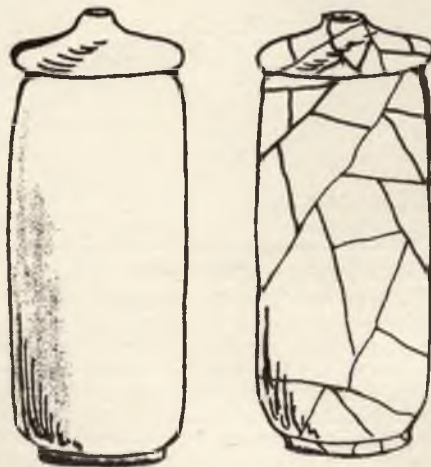
Přispomjenčko

Njedawno čitach zaso jōnu wo Papua-
Nowoguineji. Tam so w pralěsu hišće
džensa smjerc kōždeho, kotryž po zdaću
njeje přirodnu smjerc wumrēl, na su-
sodnych kmjenach wjeći. Při tym wo-
juja tež žony sobu, a to nic jenož jako
nošerki kłokow za muži. Z wōtrymi no-
žemi woni po mōžnosći kōždy sadowy
abo kofejowy štom „njepřecela“ wotruba-
ja. A jeli so jim hišće poradzi bydle-
nja zapalić, potom je to za nich wulke
dobyće. Kōnčki kłokow maja małe
hōčki, kiž so sobu do čěla zadobudu
a při wučehnjenju kłokow wulke rany
zawostaja.

Muzej w Jeru-
salemje (pōdla)

Hlinjanej kara-
naj z Qumran
(deleka)

nej pokazac, ale was zdobom namoľwić,
so za ludži w tutym kraju a za wšěch,
kiž čerpja, k Bohu modlić. Kōžda infor-
macija ma nas k modlitwje wjesć, praji
Bonhoeffer. Mi so zda, zo to přemalo
wobkedžbujemy. S. Albert

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Z Bukec. Přerow ryjo su wōndano
z boka Lubijskeje droħi zawostanki
z bitwy, kotraž je so tu něhdy bjez aw-
striskimi a Praskimi biła, namakali.
Najskerje je to row huzarow, w bitwje
panjenych. Na to wuryte knefle poka-
zuja. Pōdla teho su 5 nopow, kosće a
jenu kulku wuhrejebali.

Serbske Nowiny, september 1889

Z Hródka. Dokelž je knjez duchowny
Kluckhuhn při serbskej cyrkwi tudy do
Zhorjelca powołany, budže drje wosada
jako serbska na to myslić, zo bychy tam
zaso serbskeho předarja a dušepastyrja
dostali, dokelž Serbej tola serbska rěč
najlěpje k wutrobje dže. Abo nimamy
prawje, hdyž prajimy, zo w tamnych
stronach so jara wjele socialdemokra-
tije hiba a tež Serbow za swoju wěc
dobyć spyta?

Serbske Nowiny, oktober 1889

Na kupje Bougainville bydleše do
1963 někak 75 000 ludži, kotřiž so z pla-
howanjom kakawa a kopry zežiwjachu.
Potom wukrajnicy přinđdzechu a zapo-
čachu z hōrnistwom, zo bychy kopor
wudobywali. Lěsy so zničichu, a z tym
so tež wjedro přemēni. W času, w ko-
trymž so prjedy dešćowaše, so nětko je-
nož hdys a hdys dešćik dže – ale potom
so kaž z kanami lije. W rēce Jaba so
žane ryby wjac njenamakaja, a domo-
rōdnym je přistup do prjedy jim słuša-
cych wobwodow zakazany.

Z tutymaj pīkladomaj nochcych je-
nož na problemy w Papua-Nowogu-

Arnošt Jan Jurij Jakub narodzeny 24. 10. 1839

Ja njejsym Njeswačidskeho fararja Jakuba wjace znał. W léce 1906 je z Njeswačidla do Budyšina na wotpočink wotešoł a je tam sydom lét pozdžišo 1913 wumrěl. Tuž móžu jenož wo tym pisac, štož staj mi staršej a před dohlimi létádzesatkami wosadni wo svojim nadobnym, wosebnym fararju powědali a štož sym wo nim a wot njeho čitał.

Hižom krótki přehlad na Jakubec swojbu je dosć zajimawy. Nan Jurja Jakuba běše farar Michalskeje wosady w Budyšinje Arnošt Bohuwěr Jakub (narodž. 1800 w Budyšinje). Jeho dzěd je raz w krčeńskim zapisku mjenowanu wosebny měšcan a piwarc w Budyšinje Jan Jurij Jakub.

Jeho mać Augusta rodž. Rischerec běše so 1807 w Běłym Jelenju (Weißer Hirsch) pola Drježdžan narodžila. Běše potajkim ryzy Němka. Jurij Jakub, pozdžiši farar w Njeswačidle, běše 4. dzěćo w popec swojby na Michalskej farje.

Najstarša sotra Augusta Hańža Lydija běše so na Jurja Arnošta Wanaka, fararja we Wóslinku, wudała. Wanak je w svojim času wažnu rólu hrał w serbskim narodnym žiwjenju. Wón bě syn Njeswačanskeho kantora.

Druha sotra Johana Ernestina Hedwig běše mandželska profesora dra. Křeścana Pfula. Na stare léta bě ze zwimjonym mužom w Njeswačidle žywa w Horstec domskim, w kotrymž je nětikle póst. Hodžijski farar D. Jaroměr Hendrich Imiš běše Jakubowy swak, přetož Imišowa běše sotra profesora Pfula.

Třeca sotra Marja Lejna Ema njebě so wudała a je bratra a mać, kotraž je w léce 1897 jako 90lětna zemřela, z wulkej swěru na Njeswačanskej farje wobstarała. Ju we wosadze z česćowanjom mjenowachu „popec Emku“.

Jakubowy bratr Jan Bohuwěr běše so w léce 1849 narodžil, potajkim 10 lét

po Jurju. Po studijach teologije a filozofije, kotraž skónči z doktorom filozofije, běše za gymnazialneho profesora w Drježdžanach a jako kublar kralowskich princow bu za dwórskeho radźičela pomjenowany. Wón wumrě tež w léce 1913 pjeć mėsacow do swojeho bratra Jurja.

W nekrologu za fararja Jurja Jakuba pisa lic. Oswald Mrozak-Hrodzišćanski ze zrudobu, zo bě so z nim posledni ze Jakubec swojby minyl. Nichtó njebě potomnika zawostajil. Tale nadobna serbska swójba bě hasnyła.

Farar Jurij Jakub bě z cylej wutrobu Serb. To z jeho spisow wučitam a hinak njejsym wot staršeju a wot wosadnych slyšał. Nimo swojeho dzěla we wulkej Njeswačanskej wosadze je so jako naslědnik Imiša-Hodžijskeho wo serbske kemše w Drježdžanach starał. Wón je wudał poslednju ewangelsku serbsku bibliju a je ju na wjele městnach porjedzil. My wšak móžemy wobžarować, zo njeje chroblišo korigował. Wón wědžeše, kak Serbja na swojej bibliji wisachu. Kóždě přeměnenje je je teksta bě za nich njepristojnosť. Što směł so Božeho słowa dotkać? Za nas je dzensa kóždy přeložk mjenje abo bóle poradženy čłowski skutk, kotryž směny, haj dyrbymy z časami porjedzić po nowych wědomostnych poznačach a po wuwijanju řeče. Štož scěhuje rewizije němskeje biblije, wě, kak čezki a zamołwjena pošny nadawk to je. Naš serbski ewangelski přeložk je njedziwajej wšelakich brachow rjany a dostojny a našim pobožnym čitarjam luby.

Farar Jakub běše duchowny wótc swojeje wosady. Jeho słowo běše jim wažne. Wón drje wědžeše wo tehdyšich politiskich problemach. W swojej knižce 1883: Bartrom Cigenbalk, přeni lutherski misionar, pisa mjez druhim: Hdyž so wobličuja te pjenjezy, kiž su k wójnam swětnych kralestwow přećiw wo džiwiw pohanskim ludam trěbne byłe, ow kak wjele je tych samych husto přišlo na jedneho zabiteho njeprě-

ćela! Amerikanscy wobličuja kóžděho mornjeneho Indianara z 400 000,— hr. Jendželčeno dyrbjachu před krótkim za wójnu přećiwu afrikanskemu pohanskemu ludaj Ašantow plaćić 468 milionow hr. A kak wulke su porno tomu dochody za měrne, wozbožace wojowanje misionstwa? Lětnje 32 milionow. A to su same dobrowólne dary! Z jeho rynecow začuwamy jeho dušiny njeměr a zrudobu dla politiky, ale w jeho předowanjach njejsym nihdže politiske naspomjenja nadešoł. Na klěće běše wón samón dušepastyr. Wosadnych na puć žiwjenja wabić a jim pomhać po wuskej, ale zbóžnej šćežce do njebjes kroćić, to bě jemu swjaty nadawk. Jeho předowanja su pošne bibliskich słowow a pobožnych přikładow. Snano wam raz něšto wo tym napisam. Gerhard Wirth

Jan Pawoł Křižan-3 mojego žiwjenja

(9) Wo choroscach, njezbožach a wulkih swjedženjach

Nětko hišće někotre mjenje zwisowace dopomjenki z časa mojego dzěcatstwa:

Pod choroscemi mějachmy bohudžak mało čerpjeć. Jónu drje mějachmy žoltnicu — bě to w hodownym času —, ale při tym skakachmy a harowachmy tak jara kaž so nam chcyše, žoći kaž Japanjenjo, po jstwě. Njeběchmy wšak mječy a druhdy, hdyž njeběštaj staršej doma, běžachmy bosy w sněže hać na hať a so po tym z tutym skutkom horđachmy. Jónu dolođnja bě mój młóšći bratr bosy do šule šoł. Popođnju so wjele sněha nańdže, a tak dyrbjachu so jemu škornje do šule donjesć.

Tež njezboža bohudžak stajnje bjez wjetšich scěwkow wostachu. Sedzach jónu na srjedźnje wulkim štomje, třasch krušwy a běch při tym njenadžicy hnědo wosow na štomje roztrāsł. Wosy mje chětro skalachu, njemóžach so hižo dzeržec a padnych, ale padach wot hałzy k hałzy, a z tym njebě móc tak wulka, z kotrejž so skónčnje deleka do trawy walich. Woteńdžech bjez škody.

Mój starši bratr Korla padny jónu z wołšoweho kerka na pjenk. Dyrbjachu

chuh jeho drje domoj njesć, tola wón njebě dale zranjeny.

Jónu po wječeri hladachu moji bratra z wokna swojeje komorki w hornim poschodže. Pawoł zhubi runowahu a padny z hłowu najprjedy dele. Tola wón na cyhele našeje pjecy padny, so přewali a wosta skónčnje na drjewjanych wodowych kanach ležo, kotraž běchu na kamjentnej lawce k sušenju nastajene. Bě sej jenož něšto kože wobodrěl.

Nan dzěše raz w lécu 1871 wječor po horecym dnju bosy po Smoličanskich lukach, jako z nich hižo rosa stupaše, a dósta na to sylne drěnje w zhibadach. Tydženje ležeše z njesměrnymi boloscemi. Přihotuju so na smjerć, dósta nan doma Bože wotkazanje. Lěkarjo drje hižo nadžiwe njemějachu. Nan zwola žiwnosćerja Mućerja z Błohašec k sebi, sylneho muža, kotryž chorych z rukomaj hoješe (magnetizowaše) a kotryž měješe woprawdže wulke wuspěchi. Wón poby pola nana a njebě hišće z durjemi won, hdyž so nan započea počić a po někotrych tydženjach poćenja nan strowy zaso stany.

Mój bratr Herman nazběra sej 14lětny zahorjenje płucow, hdyž so cyle přepočeny po syćenju řepika wody ze studnje na luće napi.

W zymje sankowachmy na zahrodze a suwachmy so w drjewjancach po hladkim lodže na haće. Wječor by so cyla wjesna młóžina při tutej zabawje zetkala.

W lécu chodžachmy so husto kupać, zwoprědka — jónu samo hižo k jutram — w čoplej wodže syenitoweje skały. Tam we wodže drje běchu žaby a ješčelcy, ale to nas njemyleše. Husto chodžachmy trójce wob džen tam. Hdyž běchmy wjetši, chodžachmy do Sprjewje. Tam tež husto ryby lójachmy, z rukami je wučahachmy mjez korjenjemi kerčizny. We wjesnej řečce niže wsy — w tak mjenowaných Herrenteichlukach — bě tež wjele rakow. Něšto dwanatkow smy jich tam nałójili. Docyła běchmy wjele wonka w přirodže a wosebje husto na štomach, stajachmy tež prudka k popadnjenju ročkow. Ročki potom swobodnje po jstwě létach a zežiwjachu so wot muchow.

Dokelž njeběchmy wjele dzěći we wsy, so nam stajnje lubješe, hdyž móžachmy ze Židowskimi abo z Budyskimi dzěćimi, kiž druhdy do wsy přińdžechu, zwadu naškarać. W tutych bojach mjětach so husćišo tež kamjenje, a někotrežkuli dzěćo sej wotnjese krawjace rany.

Z wulkim loštom plahowachmy nukle a natwarichmy jim pukloty. Wězo mějachmy často čezke wojowanja z kočkami, kotrymž chcyše so młódych nuklow. Nukle tež sami zarězachmy a wo-

drěchmy jim kožu. Zo bychmy sej wosebje rjane nukle wobstarali, chodźachmy tež do tamnych wsow.

Zenje njeskomdźichmy jejkakulenje na Budyskim Hrodźišku. Jónu jenož njepríhladowachmy, ale sobu za wěcami lójachmy. Jenož derje, zo staršej wo tym njezhoništaj, hewak bychmy sej puki dostali kaž Richterec džěci, kotrychž nan bě wo tutym jich přědženju zhočil.

Wjeršk wšěch wjeselow běchu swjedenje. Pjeć jich bě, ke kotrymž so tykancy pječechu: hody, jutry, swjatki, póstnicy a předewšěm kermuša. Najrjeńše běchu drje hody. Wobradženje bě rano. Džeń do toho pak so tykancy a wosuški pječechu, tykancow bě wjac hać sto. Na wječor so ze šćětku stwa wurjedzi a potom so tolsće z wolepami słomy pokladže. Słoma so hagle přěni swjaty dzeń dopoldnja ze jstwy wza. Nětko pak bě stwa cyle čista. W nocy

jenož mało spachmy, husto so ani njezeslěkachmy, ale ležachmy woblekani we ložu. Chcychmy tola rano, hdyž nan nas zawoła, tak spěšnje kaž móžno deleka při wobradženskim blidže być. Zwjetša — ale nic přeco — mějachmy božodzěscowy štomik, małki wězo jenož. Hwězdy, kule a rječazy na njón zhotowichmy sami z papjery. Naše dary běchu wosušk, někotre poprjancy, nohajcy a cyle mało hrajkow. Wšitko hodže so we wjetšej šklě zaměstnić. Wjeselo pak bě jara wulke.

Najwažniša wěc při tutych swjedenjach bě, zo smědźachmy so dosyta tykanca najěsć. A to měješe něšto rěkać. Kaž doma našu kermušu swječachmy, tak wopytachmy tute swjedenje wězo tež w tamnych wsach. Dohož bě naša wowka na Židowje žiwa, chodźachmy tam na kermušu pěši, dokelž tam konjenca njemějachu. Jědzechmy tež do Kosernje. Wzachu mje stajnje tam sobu,

dokelž bě kubler Křižan w Koserni mój kmótr. Wosebje pak Myšecansku kermušu ženje njeskomdźichmy. Tam tež wšitcy jědzechmy, zwoprědka w našej starej, žoito-barbjenej korejće, kotrejež kašć na wulkich pasach wisaše a so chětro čumpaše, pozdžišo pak jědzechmy w nowym škleńčanym wozu. Dokelž nas w Myšecach jenož jedyn hospodar hospodowaše, dyrbjachmy sej graty a talerje sobu přinjesć a w nocy spachmy tfo w jednym ložu. To pak njewadžeše, mějachmy tam tola nimo karpow a tykancow krasne krušwy a slowki.

K jutram bě wězo wulke wjeselo, „so z wodu popryskać“. Hladachmy tež za schadźacym slóncem, hać wone njeskaka.

Zo starodawny naložk ptačeho kwasu ze stajnjom talerjow wot nas njewobkedźbowany njewosta, je drje samozrozumliwe. přel. T. M.

Nowy tydzenik w Ludowej Pólskej

Wot februara t.l. wuchadźa we Waršawje nowy ewangelski časopis „Słowo a mysl“, kotrychž redaktorjo su we wjetšinje ewangelscy nowinarjo, kotryž pak njeje jenož za našu cyrkej wotmysleny, ale za šěrše čitarstwo.

Redakcija časopisa ma swoje sydło we Łódži, a jeho redaktorjo bydla we najwšelakorišich pólskich městach.

Načolnik redakciskeje rady, Wiktor Marek Leyk, rozpisuje w přěnim čisle časopisa slědowace jeho nadawki: „Damy do Wašich rukow přenje čisło ewangelskeho towaršnostno-kulturneho časopisa „Słowo a mysl“... kiž njeje jenož za srjedzišća pólskeho protestantizma wotmysleny, ale tež za šěroke masy našeje pluralistiskeje towaršnosće...“

Naše cyrkwinske časopisy wobjednawaja w svojich rubrikach přede wšitkim wězo nabožinsku problematiku a informacije ze žiwjenja swojeje cyrkwy, tola njejsmy žiwi jenož z problemami našeje cyrkwy, njenadeńdzemy so na samotnej kupje, ale smy žiwi w srjedz nas wobdawaceho swěta eksistencnych, towaršnostnych a moralnych problemow Pólskeje na kóncu wosomdzesatych lět, a wo nich chcemy so rozmołwjeć a je artikulować...“

Prějemy sej, zo bychu strony tutoho časopisa wozjewili naše nahlady na wšitkich problemach, kiž žiwjenje přinješe.

Zdruha smy mjeńšina srjedz katolikow a ateistow, smy pak runoprawny, runje tak wótěnsce zmysleny džěl pólskeho ludu. Budžemy na stronach našeho časopisa pokazowace dobre stronki pólskeje reformacije, lětstotki staru tradiciju a kulturu, kotruž su husto tež ewangelscy tworili, tak na př. mjenuju tu Mikołaja Reja, založerja pólskeho pismowstwa.“

Dale informuje red. Leyk, zo wudawa časopis Institut nowinarstwa a nakładnistwow „Novum“ jako dalšu přiłožu nowiny „Tydzenika pólskeho“ (wuchadźa hižo přiłoža „Tydzenik Podlaski za prawoslawnych“). Redakcija wobhladauje tute předewzaće jako dalši plód swojeje ekumeniskeje zmyslenosće, jako praktiske realizowanje idejow zhromadnosće wšitkich křesćanow.

Časopis budže čitarjow dale informować wo najwažnišich podawkach w pólskich cyrkwach.

Napisy přěnjeho čisla „Słowa a mysl“ přeradza hižo šěrokosc temow, kaž na př. „Penderecki w cyrkwi swj. Mateja we Łódži“, „Dr. Martin Luther a hudźba“, „Pólscy protestanća w času zdobyća njewotwisnosće w l. 1918“ a „Chronika pólskeho ewangelskeho towarštw“.

Prějemy časopisej po dobrym započatku wobšěrne čitarstwo, a wěsće budžemy čitarstwo PB wo dalšich wosudach tuteje nowiny po času informować.

K. M.

Přeprašujemy

1. 10. — 19. njeđzela po Swjatej Trojicy
10.00 hodž. kemše w Budyšinje w Michałskej (Albert); w samsnym času Boža mša za džěci

14.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budestecach (Albert)

8. 10. — 20. njeđzela po Swjatej Trojicy
8.30 hodž. kemše w Njeswaćidle (Malink)

10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Hodźiju (G. Lazar)

15. 10. — 21. njeđzela po Swjatej Trojicy
8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (Feustel)

9.30 hodž. delnjoserbske kemše w Slepom (Nowak)

10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinku (Feustel)

11.25 hodž. nutrnosc w rozhłosu
14.00 hodž. wosadne popođnjno we Łazu

22. 10. — 22. njeđzela po Swjatej Trojicy
8.30 hodž. kemše w Hrodźišću (Malink)

8.30 hodž. kemše w Minakale (Feustel)
10.00 hodž. kemše w Barće (Malink)

27. 10. — pjatk
19.30 hodž. rozšěrjene serbske blido z fararjom dr. Kilankom na Michałskej farje w Budyšinje

29. 10. — 23. njeđzela po Swjatej Trojicy
14.00 hodž. wosadne popođnjno w Židzinom

30. 10. — pónđzela
9.00 hodž. kemše w Bukecach (Malink)

5. 11. — 24. njeđzela po Swjatej Trojicy
10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej (Albert); w samsnym času Boža služba za džěci

14.00 hodž. kemše w Budestecach (Albert)

Tutón młyn pola Wulkeho Wosyka kupi Pawoł Krawc w lěće 1923 a zaměstni tu priwatny muzej serbskeje materielneje kultury

Foto: H. Wirth

Pomhaj Boh, časopis ewangelskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, Sukełnska 27. Redaktor a skazanki: sup. Siegfried Albert, Serbski kěrchow, Budyšin, 8600, tel. 4 22 01. — Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Čiśc: Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1258/89) — Wuchadza jónkróc za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110. — Index-Nummer 32921